

SOLI DEO GLORIA

EVANGÉLIUMI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

A REFORMÁCIÓ NAPJA – OKTÓBER 31.

Bocskai István

Bethlen Gábor

*„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér, / Csak titkon érző lelke ohajtva sejt: /
Léted világít, mint az égő / Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”*

Berzsenyi Dániel így fogalmazta meg Fohász című versében a hitnek csodáját, ajándékát és egyben a korlátait is. Ez az evangéliumi folyóirat a közösségi életünk színterén igyekszik megjeleníteni ezt a csodát, ezt az ajándékot, és természetesen a gyarló ember szép törekvéseit. Ebben való osztozásra hívjuk a kedves olvasókat és a szerzőket is.

HŐSÖK 57 ÉVVEL EZELŐTT ÉS MA

Október 23-a nemzetünk ünnepnapja. Ezen a napon ünnepelni és emlékezni sokféleképpen lehet. Lehet gyertyafénynél, imádkozva, de lehet rivaldafényben, kiáltozva. Lehet templomban és lehet színpadon. Lehet színpadiasan és lehet egyszerűen.

Vannak, akik az ünnepet nem tekintik többnek, mint egyszerű munkaszüneti napnak. Pedig a kettő között óriási különbség van! Az egyik megelégszik a „boltozással”, a másik viszont ünneplőbe öltözteti testét és lelkét. Ez utóbbról gyönyörűen ír Márai Sándor:

„Ha az ünnep elérkezik életedben, akkor ünnepelj egészen. Öltösz fekete ruhát. Keféld meg hajad vizes kefével. Tisztálkodjál belülről és kívülről. Felejsd el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata. Az ünnepet nemcsak a naptárban írják piros betűkkel. Nézd a régiakat, milyen áhítatosan, milyen feltétlenül, milyen körülményesen, mennyi vad örömmel ünnepeltek! Az ünnep a különbözés. Az ünnep a mély és varázsos rendbőség. Az ünnep legyen ünnepies. Legyen benne tánc, virág, fiatal nők, válogatott ételek, vérpezsdítő és feledkezést nyújtó italok. S mindenekfölött legyen benne valami a régi rendtartásból, a hetedik naphoz, a megszentelésből, a teljes kikapcsolásból, legyen benne áhítat és föl-tétlenség. Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme. Készülj föl reá testben és lélekben. S nemcsak a naptárnak van piros betűs napja. Az élet elhoz másféle, láthatatlan ünnepeket is. Ilyenkor felejsd el mindent, figyelj az ünnepre.”

Október 23-án ha igazán az ünnepre figyelünk, akkor magunk előtt láthatunk hősokeket, akik ötvenhét évvel ezelőtt életüket áldozták a hazájukért. Az idősebb generációknak személyes emlékei vannak erről a korról, szépek, fájdalmasak, kitörölhetetlenek és felejthetetlenek. Az én generációm számára már csak a szüleim elbeszélései vagy a filmek jutnak. És az a mélységes tisztelet, amellyel az előttünk járt bátrakra és hősokekre kell emlékeznünk. Azokra a hősokekre, akik közül bizonyára sokan tudták, hogy kiállásukért a biztos halál vár rájuk. Mégis leküzdtek a félelmeiket, és bizalommal voltak Isten iránt. Bízta abba, hogy amit elkezdtek, annak van/lesz jövője.

Bízniuk kellett! Bízni abba, hogy lehet másmilyen a jövő. Tudjuk, a bizalom irracionális dolog. Matematikailag és logikailag nem igazolható. A bizalom lelki természetű. Közel van ahhoz, ha nem éppen abból fakad, amit hitnek nevezünk.

Emlékezzünk ma azokra az emberekre, akik ötvenhét évvel ezelőtt igazán tudtak hinni és bízni! Emlékeznünk kell rájuk, ez a kötelességünk. És tanulni tőlük, hogy az élet fontos pillanataiban mi is hősokeként tudjunk viselkedni. Igen, hősokeként. Nem politikai, hanem krisztusi értelemben.

A Bibliában nem fordul elő ez a szó, hogy hősoke. A legmagasabb erkölcsi mércéje a szeretet. Jézus azt mondja: *„nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, aki életét adja a barátaiért.”*

Jézus itt minden bizonnyal nem az életünk forradalmárként való feláldozására gondol, hanem arra, hogy a szeretet szemüvegén keresztül nézzük a világot. Hogy akkor is szeressünk, akkor is küzdjünk, akkor se adjuk fel a küzdelmet, amikor belefáradnánk és belefásulnánk a feladatokba.

Márai – akit már az előbb is idéztem – ír több helyütt arról, hogy az élet igazán nagy dolga az, ha kitartóan végezzük a ránk bízott munkát, és ha kitartóan gondoskodunk a ránk bízottakról.

Én hiszek abban, hogy ez a világ ma is tele van hősokekkel. Talán nem hősoke katonákkal, de hétköznapi hősokekkel. Édesanyjakkal, akik feltétlen szeretettel nevelik gyermeküket. Apákkal, akik feltétlen odaadással gondoskodnak családjukról. Hétköznapi emberekkel, akik a körülmények ellenére is tudnak küzdeni egy ügyért vagy egy közösségért. Hősokeként a hétköznapiakban, hősokeként békeidőben, hősokeként kicsiny és nagy közösségeinkben.

Adjon erőt és kitartást nekünk az Úristen ahhoz, hogy ha nem is szósznerinti hősokeként, de kicsinyke kis hétköznapi hősokeként szerető, hűséges szolgálói lehessünk! Áldott ünnepnapot kívánok újságunk minden kedves Olvasójának!

*Dr. Szilvay Balázs
főszerkesztő*

Márai Sándor

REFORMÁCIÓ – EGYEDÜL ISTENÉ A DICSŐSÉG – SOLI DEO GLORIA!

A 16. századi Reformáció lényege úgy is megfogalmazható, hogy az visszaadta Istennek az abszolút dicsőségét, az embereknek pedig magát az Istent, akinek sem a hatalmához, sem pedig a kegyelméhez nem fogható semmi: Egyedül Istené a Dicsőség – Soli Deo Gloria.

Ravasz László református püspök, közíró 1935-ben veretes prédikációt mondott erről a 2Mózes 33,18-23; Rom. 9,11-22. bibliai idézetek alapján. Az alábbiakban ebből a műből közlünk néhány bekezdést, s ezzel bajtunk főt az Isten ígéje és igazsága iránt engedelmes reformátorok, nevesen is Luther Márton és Kálvin János előtt a Reformáció emléknappján. (A Szerk.)

„A történelemnek csak azokat az egységeit ismerjük igazán, amelyeknek egész tartalmáról egyetlenegy mondatban számot adhatunk. A reformáció Luther Mártonnak abból a személyes kérdéséből támad, mely akkor minden hívőnek legnagyobb kérdése volt: wie krieg' ich einen gnadigen Gott? (Hogyan érhetjük el Istent? – a szerk.) Luther így felelt rá: Sola fide; azaz: egyedül hit által. Hit által ragadom meg és teszem magamévá az Isten kegyelmét, amelyet ő nekem az evangéliummal hirdet és ígér. A reformációt Kálvin János tetőzte be azzal, hogy minden igazságát, egész tartalmát egységes acélkezmény rendszerbe foglalta össze. Ennek az igazságrendszernek szintén megvan a maga központi gondolata, amely minden részét élteni, szervezi, szétágasztja és összetartja, s ez az alapgondolat az Isten szuverenitásának, az Isten dicsőségének a gondolata. Kálvinnak szokása volt ihletett és emelkedett pillanatokban lekapni fejéről fekete bársony sapkáját, s az áhítat hangján elkiáltani: Soli Deo Gloria, egyedül Istené a dicsőség!

Ez a gondolat élesen elkülönül minden más vallásos típus alapgondolatától, mert nem az ember szempontjából keresi és magyarázza Istent, hanem Isten szempontjából nézi az embert és a világot. Az a tény, hogy vagyok, hogy Istenre szomjúhozom, hogy hiszek, nem kiinduló pont, hanem magában véve következménye, eredménye és ajándéka a Szentháromság egy örök Istennek, aki egyedül valóság, igazság, szentség, teremtető, megváltó és megszentelő Akarat. Ennek a felséges Istennek nincs és nem lehet más célja és más akarata, mint a saját fölségének, örökkön-örökké való dicsőségének megmutatása, kijelentése a látható és láthatatlan világban. Amit Ő tesz, amit Ő mond, amit az Ő lénye jelent: az a valóság, az az igazság, az a jóság, szépség és tökéletesség, s nekünk porig alázkodva kell hálát adnunk, ha ezt a valóságot, ezt az igazságot, ezt a dicsőséget megismerjük, mert ez a megismerés is az ő ajándéka. S akár milyen rész szerint való is, mégis a legnagyobb ajándék, amit Isten az embernek adhat: célja, értelme, rendeltetése az egész emberi életnek idelelni és odafenn. Természetes dolog, hogy ebből a dicsőségből csak tört fénysugarakat ismerhetünk meg, hiszen idelelni tükör és homályos beszéd által látunk. Még természetesebb, hogy az, amit meglátunk, sokszor ellentmond az emberi szel-

lem megromlott alkotának, s mivel csak tükröcserepeken jutunk hozzá, ez ismeretek között hézagok, hiányok, talányok tátognak. De nekünk nincs jogunk arra, hogy a mi logikánkkal, az emberi szellem követelése és magyarázatai szerint kiegészítsük, megigazítsuk ezt az ismeretet, mert minden ilyen pótlás és tatarozás meghamisítása volna az Isten kijelentésének, és ha a magunk bölcsességét tesszük az Ő üzenete helyére, bálványimádást és istenkáromlást üznénk. Nem vitatkozhatunk Vele, nem szállhatunk perbe, mit, miért cselekszik, miért mondja ezt és miért hallgatja el amazt, abból az egyszerű tényből következően, hogy az „Ő gondolatai nem a mi gondolataink”. Nem lehet más feladatunk, mint hogy minél alázatosabban és minél engedelmesebben megfigyeljük azt, amit Ő mond magáról s ezt, mint legdrágább ajándékot szívünkre szorítva megleljünk vele és hálát adjunk érte.” ...

„... A földi élet legnagyobb kérdése tehát az, hogy Isten igazságának birodalmából átmegyünk az Ő kegyelme országába. Ennek fölséges és bizonyos jegyei vannak: a Krisztus igaz ismerete, a benne vetett hit és az engedelmes élet gyümölcse. Mindezekből tudjuk, valljuk, hogy mi az Isten népe vagyunk, akiken könyörült, akiket tulajdonává tett, s egybeszerkesztett, hogy által vigyen az Ő országába. Nem az én hangulatom, nem az én ábrándom: a világteremtő és világmegváltó Istennek örökkévaló rendeltetése ez, s általa úgy menekültem meg, mint az a kódarab, amelyet kivett a művész a sárból és iszapból, beleépített az Ő dicsősége templomába. Élek ebben a templomban, átjár engem Isten eleve elrendelő és megváltó akarata, betölti minden porcikámat az áldozat füstje, az Isten jelenlétének a szentsége. Ki mondhatná a templom oszlopára: iszapban, sárban, hegyek mélységeiben felejtettünk? Az a tény, hogy mindenestől fogva részt veszek Istennek ebben a láthatatlan templomában, s az ott végbemenő örök áldozatnak élő része vagyok, mindennél nagyobb bizonyossággal, hogy rajtam Isten dicsőségének nem ítélete, hanem kegyelme sugárzik át.

Élet, örökélet, váltság, újjászületés, üdv, mindez nem egyéb, mint áhítatos és boldog kisugárzása a mindenség alapgondolatának, a lét értelmének: egyedül Istené a dicsőség!”

ILLYÉS GYULA: A REFORMÁCIÓ GENFI EMLÉKMŰVE ELŐTT

*Száznegyvenhármát léptem: ez a hossza
a szobor-sornak. Hírnök, ki megölt
milliók végső tisztelgését hozza,
úgy mentem el rajvonulak előtt.*

*Kálvin, Knox, Farel, Béza! S bika-fővel
ahadrakelt hit zord hadnagyai,
a Vilmosok! és Coligny és Cromwell
– ők néztek rám – s a szablyás Bocskay!...
Hátrálnom kellett közelükből: mindet
nem fogta össze csak messzibb tekintet.
Fölhúzódtam a kert felé, a fáig
s lelkemben is hűs tárgyilagosságig.*

*S most mintha ők
álltak volna kaszárnya-számadáson
az én szemem előtt,
feszesen-katonásan
kilépvén éppen akkor
ahátterül kapott nagy szikla-falból
s abból a másík, épp oly teli tömbből,
a mögjük kövesedett időből.*

*Addig jöhettek, maguk is meredt
kövek a napfénybe, hol nem lehet
szavuk már. Szavuk immár csak a tett,
mely idővel ad magyarázatot!
Holtak, vigyázz-ban állók, szóljatok!*

*Vagy előbb én beszélhetek?
Kik ott álltatok, "nem tehetve másképp",
mert ez vagy az, de megalkuvás nincsen,
mert a langyosat kiköpi az Isten,
kik után tárgyként maradt fenn a szándék,
mennyi az igazság még öklötökben,*

*mely négy százada oly nagy esküt markolt,
mely kőbe s öröklétbe görcsösödten
tartja ma is a bibliát s a kardot?
Mit adott, melyre fölgerjedt szerelmes
dühével törtetek, a cél, ahogy
elértétek?*

Ti kérditek?

*S ha nem lesz
örömtökre meghallanotok?
Elmondom. Épp mert nékem is keserves.*

*Álltatok égve az Úr igazától;
állt szemközt épp oly tűzzel teli tábor;
aztán dönteni kezdett ezredegszer
az ész helyett a fegyver
s a láng.*

*Hogy várja örök üdv a lelket:
rángtakmilliószám kínban a testek
csatamezőn, bitófán, verpadon,
karón, keréken, meg a fájdalom-
szerzés új mestergépein; növesztett
egymással szemben erdőnyi keresztet
Jézus példája, végig Európán;
égtek, hogy égjen itt a kép s a "bálvány",
ott a "csalárd könyv" – városok és falvak,
hol újra emberhúst faltak a félvad
zsoldosok, eladdig míg tűz a tűzzel,
nem állt egymással szemben bűn a bűnnel,
eladdig, míg nem jött – a győzelem?
Az idő. Okosan, türelmesen
s némi humorral.*

*A kétféle had
és hit várai szemközt állanak
ma is, az én hazámban is:
a zordon fehér-falú s arany-cifrázta templom*

vén tornyai még ágyúként vitáznak
minden beharangozáskor, vasárnap
papjaik bent még ősimód dörögnek,
de kijövet az utcán átköszönnek
s ujjon mutatják, hogy hány órákor
s kinél lesz ferbli-kör vagy harcsa-tor
s egy kis ital.

Szép. Magam is helyeslem;
ha pap vagyok, magam is így cselekszem:
"értsük meg egymást!"

De nem volt nagy ár
mégis a harminc évi döghalál,
d'Aubigné dübe, Coligny halála,
Szent Bertalan bosszútlan éjszakája,
fél Németország, a ketté törött
Európa s hogy itt volt a török
százötven évig és a mi hazánk... –
Ez lett a "győzelem"! Ezt küldte ránk
Isten azzal, hogy "napként kimutatta":
nemérte folyt a harc, hanem miatta;
ilyen volt, mit díjul szánt, a jövő:
mert volt-e vajon győztes, kit nem ő
rendelteleve győzni?

Győztetek.
Maga a Sátán győzött veletek!
Balekok voltak, mind! Hátra arc!
Nincs jogotok egy lépés sem előre.
Törölődjete be kőbe és időbe.

Elveszett – eleve! – a harc!

mondtam keményen, mint aki magára
támad először is az igazával;
majd:

Megbuktatok! A haddal simára
törölt kontinens – e fekete tábla –
közepére mi iratott eredmény?
Egy betű, egy már tréfának sem új
buta betű s az is csak magyarul:
mért több a keresztyén, mint a keresztyén?
Értelmet annyi millió halott
véréből ennyit párolhattatok,
midőn – feledve, kinek mi a dolga –
karddal csaptatok ti is a Csomóba:
a Földadatba, mely épp a kötés
kibogozásával szép és merész.
Ez az "eredmény"!

És ha – ez se volna?!
– kondult bennem is, ahogy várható volt,
atulsó torony az innen valóra
(és attól fogva mind a kettő bongott)
s kelt ezredszer is – alig finomodva –

bennem a két ős ádáz szó-birokra:
a mindig úrhitű tolnai pásztor
s a csupa dac sárréti prédikátor.
Mert mi szorította kézbe a fegyvert?
Nem a Rossz ellen támadt, aki felkelt?
S ha annyi sem lett volna harc? Ha szótlan
"hal el a hit" a "római mocskokban"?
Ha arra tart eszme s világ, amerre
a "tiarás templom-kufár" vezette,
ha nincs, ki a bűnnek ellenszegül
s – ha úgy fordul, hát reménytelenül,
de csak annál szebb önfeláldozásképp –
odavágja, hogy "nem tettem másképp!",
ma hol vagyunk?! Akkor tán elmarad
a kín, a vér, akkor nincs áldozat,
nincs – inkvizíció?!

Ha – bár "hiába" –
Gusztáv Adolf nem ül harci lovára,
jobbágy-iga helyett nem vágnak inkább
fegyvert ölteni a toulouse-i tiszták,
valdeusok, husziták, Bocskay
írast-imát se tudó hajdui,
hiszed, hogy lett volna béke, olyan bár,
amilyet az imént lemosolyogtál?
Hiszed, hogy volna olyan-amilyen
magyarság, ha nincs – Kálvin?
Nem hiszem.

Vagy mást mondok: szobádban volna villany,
ha nem lép Giordano Bruno a tűzbe?
Hol kezdődött, hogy atomerő is van
S holnap rakétán repülsz ki az űrbe?
Övék az érdem, kiket sem a máglya
nem riaszthatott vissza, sem a gálya –
sem harcaik bukása,
a léptenként fölmeredő "hiába"!

Látták, vagy nem a céljuk,
azt jól látták, hogy nincs visszafelé út;
amult, ahogy füst-vetve összeomlott,
úgy lökte őket, mint lőpor az ólmot:
előre! és ők vállalták e sorsot –
Mondd hát velem, hogy dicsőség reájuk!

Álltam némán, hírhozó katonájuk,
már azt forgatva, hogy én mit kapok,
nem is ötölük magyarázatot:
atettektől, melyek – akár a gyermek –
magukért csak felnőtt sorban felelnek.
Végül, ezt mondtam, önvigasztalásképp:
volt bárkié a szándék,
maga az Isten se tudhatta másképp.

1946

A 16. SZÁZADI REFORMÁCIÓ

magyarországi elterjedéséhez nagyban hozzájárultak a címlapon szereplő államfő óriások, Bocskai István és Bethlen Gábor fejedelmek.

Bocskai István a 15 éves háborúban hol a törökök, hol a Hasburgok ellen harcolt a magyar szabadság és a protestánsok vallásszabadsága érdekében. Elmondhatjuk, hogy az ő felkelése, szabadságharca az egyetlen, amely győzelemmel végződött. 1606-ban, a bécsi békében kimondták a protestánsok jogegyenlőségét, s a zsitvatoroki béke pedig lezárta a 15 éves háborút. Bocskai ezzel olyan tekintélyt szerzett a világban, hogy a vallásszabadság védelmezőinek legnagyobb 6 híressége között

szerepel, s ennek okán van szobra a Reformáció genfi emlékművénél.

Illyés Gyula e számunkban közölt idevonatkozó nagy ívű versét (4-5. oldal) szépen egészíti ki az a közelmúltbéli hétköznapi tapasztalat, amely egy csokor friss virágot talált a genfi szobor kezében. Az egyébként buzogányt tartó kéz virágai – a személyes tisztelet mellett – talán a vallások 21. századi megbékélésének a reményét is hirdetik.

Bethlen Gábor, akit éppen 400 éve választottak fejedelemmé, a 30 éves háborúban küzdött a protestánsok oldalán a három részre szakadt ország újraegyesítéséért. Kevesen tudják, hogy egyik sikeres nyugati hadjárata után 1620-ban Besztercebányán magyar királlyá is választották I. Gábor néven. Így volt ő két esztendeig Magyarország egyetlen református királya is. Az évforduló okán ezekben a napokban állítanak szobrot Bethlen Gábor fejedelemnek Kolozsvárott. Lélekben hajtunk főt a nagy fejedelem előtt, s ha tehetjük, kegyelettel látogassunk el kolozsvári emlékhelyéhez.

Dr. Szilvay Balázs

Ü N N E P E I N K

Október 24. 18 óra - SDG Községi Ház
Kölcsy megemlékezés az Árpád Fejedelem
Általános Iskola közreműködésével

Október 31. 18 óra - Református templom
Reformációi Istentisztelet

November 1. 10 óra - Református templom
Mindenszentek Emlékistentisztelet

November 3. délelőtt 10 óra - Református templom
Újbori hálaadó istentisztelet

HALOTTAK NAPJA

REFORMÁCIÓ - ÖRÖKÉLET VASÁRNAPJA!

Luther Márton 1517-ben nem véletlenül október 31-én tűzte ki téziseit a wittenbergi vártemplom kapujára. Mindenszentek előestéje volt, s természetesen jól tudta ezt ő. Nem az ünnep ellen „protestált”, hanem az ellen a tévhit ellen, hogy üdvösségünk múlhat máson is, mint Jézus Krisztuson. Tétélei gyakorlatilag azt az egy igazságot sulykolják, hogy egyedül Krisztus által van bűnbocsánatunk, megigazulásunk és így reménységünk az örök élet felől. Isten végzése a kegyelemre épül, amely érvényes és visszavonhatatlan. Őt nem lehet sem befolyásolni, sem korrumpálni, Neki csak hálát lehet adni.

A Mindenszentek ünnepe azóta is ünnep mindazoknak, akik tudatosan vallják „a szentek közösségét”. A halottak napja pedig az evangéliumi hit meggyőző erejében az örök élet vasárnapjává emelkedik. A sok-sok temetőlátogató, a sok-sok sírgondozó, a sok-sok virágot bőkezűen a halottaknak ajándékozó lelkében bárcsak végbenne ez a hitbéli felemelkedés! Segítsen ebben bennünket az alábbi szép hitvalló vers:

Nem ejt hibát!

Ismeretlen német szerző verse. Fordította: Túrmezei Erzsébet

*Ha különösnek,
rejtelmesnek látszanak Isten útjai,
ha gondok ösvényébe vesznek
szívem legdrágább vágyai,
ha borúsan búcsúzni készül a nap,
mely csak gyötrelmet ad...
egyben békülhetnek meg végül:
hogy Isten sosem ejt hibát...*

*Ha terveit igen magasak,
s irgalma kútja mély nekem...
ha a támaszok mind inognak,
ha nincs erő, nincs türelem,
s tekintetem sehol célt nem látsz
vaksötét, könnyes éjen át...
egy szikrácska hit vallja mégis,
hogy Isten sosem ejt hibát.*

*És ha szívem megoldhatatlan
kérdések betege lett,
mert elkezd kételkedni abban,
hogy Isten útja szeretet...
minden elfáradt sóvárgásom
békén kezébe tehetem,
s eluttoghatom könnyek közt is:
Ő nem ejt hibát sohasem.*

*Azért csend szívem! Engedd
múlni a földi múlt életet!
Majd a fényben látni, ámulni
kezdész: Ő mindig jól vezetett!*

*Ha a legdrágábbat kívánja
a legsötétebb éjen át
menekülj a bizonyosságra,
hogy Isten sosem ejt hibát!*

Urnasírhely

elérhetősége iránt érdeklődőket tájékoztatjuk, hogy a Soli Deo Gloria Községi Ház „Erős Vár” elnevezésű kápolnájában urnasírhelyek különböző méreteken megtekinthetők és megvásárolhatók. Részletes tájékoztatásra személyesen a Református Lelkeszi Hivatalban, telefonon pedig a 06/20 914-3893 vagy a 06/30 637-8170 számon van lehetőség.

DG Község Vezetősége

A GALAMBOKRÓL

Az SDG Közösségi Ház Jóságportájának legszabadabb lakói a galambok. De egyben a legszelídebbek is, hiszen nem bántanak senkit, és talán ők a legokosabbak, mert nem élnek vissza önpusztítóan a szabadságukkal. Kalandvággyal sem veszélyeztetik biztonságos jólétüket. Ezzel a szelíd okossággal szabadon élnek s a békének, sőt magának a Szentléleknek lettek a jelképévé. Hirdetik pusztá létükkel az embernek, hogy a szelídség és okosság a Szentlélek ajándéka, amely szabadságot ad, „... hiszen ahol az Úr Lelke, ott a szabadság.” (2Kor.3:17.) (A Szerk.)

A galambok az ember legrégebbi társai, a kutyával közel egyidejűleg a galambokat házasította az ember. A galambok előnye, hogy nem csak zsákból kell etetni őket, mint más baromfikat, hanem rendszeresen ki-mennek a mezőre, tarlóra szedegetni. Már a vadgalambok is az emberi környezethez ragaszkodtak. Az emberek nem bántalmazták őket, mert bibliai jelképpé lettek. A Szentlelket szimbolizálták, és ők vitték Noénak a jó hírt az Özönvíz végéről, más szóval a bűnbocsánatról. A galambok vad őse a dodo nevű futómadár.

Vadonélő fajták elsősorban az örvös galamb, amely a nevét a nyakán lévő sötét tollazatról kapta. A másik a balkáni gerle, amely az időjárás változásával nyomul észak felé, kiszorítva az örvös galambot a táplálékszerzési helyekről. A húsa kevésbé ízletes és kevésbé omlós, inkább rostosabb. Szaporább, mint az örvös galamb, több tojást tojik, 3-5 db-ot, míg az örvös galamb 2-3 tojást.

A házi galambok közül 5 fő csoportot ismerünk:

- közönséges parlagi galambok
- postagalambok
- díszgalambok
- húsgalambok
- sportgalambok

A közönséges galamb vagy parlagi galamb manapság főleg városlakó. Hasznuk, hogy ők távolítják el a város szerves szemetének nagy részét. Hátrányuk,

hogy phsitakózzist, papagájkór nevű betegséget és különböző élősködő rovarokat terjesztenek. Ez a galambpopuláció egészségügyileg aggályos.

A postagalambok nagyobb testűek, izmosabb, rostos húruk van, több ezer km távolság megtételére is képesek. Elsősorban katonai célra igen alkalmasak, még a mai technikai fejlettség mellett is jelentősek. A teljesítményük azon tulajdonságon alapszik, hogy a fészkekhez és a párjukhoz minden körülmények között ragaszkodnak. Emellett igen jó a tájékozódó képességük, amely a Föld mágnesességén alapszik. Több ezer km-ről is hazatalálnak.

A díszgalambokhoz tartoznak azok az ember által tenyésztett galambok, amelyek valamiféle tollnövekedési rendellenességgel születtek. Ezeket az egyedeket összeházasítják, így a toll-rendellenességi tulajdonságokat továbbörökítik. Legismertebbek:

- a pávagalamb, amelynek farktollai legyezőszerűek,
- a galléros galamb, a periker (nyaka körül tollgallér van),
- a gatyásgalamb, amelynek lábszáran is toll található.

Ezen kívül bármilyen tollnövekedési rendellenesség előfordulhat. Ha egymás között tenyésztik őket, új, kedvtelésből tartott galambok jönnek létre.

A húsgalambok vagy tyúkgalambok nagytestű galambok, amelyeket étkezési célra tenyésztnek. Ezek igen rosszul repülnek, nagytestű, lusta, hízekony galambok. Kizárólag zsákból etethető galambok, amíg a többi fajta kijár a mezőre, tarlóra magokat szedegetni.

A sportgalambok csak röptetési célra tartott kistestű, jól és tartósan repülő galambfajták. Általában fészük körül vagy azok felett csoportosan köröznek, míg tenyésztőjük ostorral vagy patronok durrogatásával riogatja őket, és ekkor nem mernek leszállni. Teljesítményüket a levegőben töltött időtartamukkal mérik.

A fajták ismertetésébe nem kezdek, mert a tenyésztők között sok minden tisztázatlan és igen erősen vitatott. Még a kiállításokon is.

Dr. Teleki József

MÁRTON NAPI ÉTELRECEPTEK

Tours-i püspök a középkor nagyhírű szentje. A panóniai Saváriában született 316 táján, 397-ben halt meg. A lovagkor teljesen magáénak érzi, hiszen katona volt, mielőtt a Seregek Urának hívását meghallotta volna. Elbocsátási kérelmét a császár gyávaságnak bélyegezte. Ekkor Márton fegyvertelenül a csatasor élére állt, és Jézus nevében sérthetetlenül áthatolt az ellenség sorain.

Szent István a hadverő Márton képét festette zászlaira. Szűz Mária mellett Márton lett az ország társ-
patrónus. A pannonhalmi apátság Szent Márton tisz-
teletére épült. Katonaként, amikor már hitújonc volt,
Amiens felé haladva félmeztelen koldussal találkozott.
Köpenyét kardjával kettévágta, és felét a koldusra terítette.

A régiségben Márton a gazdasági év kiemelkedő zárónapja: jobbagyartozási és tisztújítási terminus. A földbért György, illetve Márton napján kellett leróni.

A gazdasszony azért süített ilyenkor rétest, hogy Szent Márton köpenyét kinyújtsa: hó köpennyel terítse be Márton a határban meztelenkedő, fagytól remegő őszi vetést, hogy az elkövetkező évben bő termés legyen, a család ne szűkölködjék, s a szegényeknek is jusson.

Márton a jószág istállóba kerülésének utolsó napja volt. Misére mentek e napon a pásztorok, utána az urasághoz és a gazdákhöz, ahol megkapták a bérüket.

Ludat ettek, bort ittak régen szerte az országban a szent ünnepén. (Régebben a pap minden levágott libából egy darabot kapott, a legkevesebb húsú „püspökfalat”-ot.)

A holló „Szent Márton madara” napján mutatkozik, a telet jelenti be.

Emma libás ételajánlata:

A liba aprólékából levest, ludaskását készíthetünk, a combokat sütve lecsósan, káposztával, gombával stb. csinálhatjuk. A liba mellét - mivel húsa elég száraz - szalonnával tűzdelve, vadasan vagy vagdaltan célszerű felhasználni.

A liba zsíros bőrét nyúzzuk le a húsról, vágjuk 2-4 ujjnyi kockákra (majd ezek közepét is vágjuk be), és tegyük vastag falú lábasba. Öntsünk rá egy ujjnyi vizet, és pároljuk fedő alatt. Amikor a vizét elfőtte, vegyük le róla a fedőt, és addig süssük a bőrt tovább - többször kevergetve -, amíg a zsír szép áttetsző sárga nem lesz. Ekkor a tűzről levesszük a lábast, kezünkkel néhány csepp hideg vizet fröcskölünk bele, és azonnal lefedjük.

A gőzben a tepertő porhanyós, ropogós lesz. Ezután szűrőkanállal kiszedjük, és fakanállal a zsírt egy kissé kinyomjuk belőle. Ha melegen találjuk, hagymás tört burgonyát, savanyúságot adjunk hozzá. Hidegen teával kitűnő vacsora.

Töltött libanyak:

¼ kg darált sertéshúst összegyúrunk egy áztatott és kifacsart kiflivel, egy egész tojással, egy kis fej zsírban megpirított reszelt hagymával, sóval, törött borssal. A nyakbőrt óvatosan lefejtjük és megmossuk. Azután a vékonyabb részét bevarrjuk, a töltelékkel megtöltjük, belenyomkodjuk. A nyakbőr másik végét is gondosan bevarrjuk. A töltött nyakat a levesben egy órát főzzük, majd zsírral bekenve a sütőben pirosra sütjük. Melegen körettel, savanyúsággal; hidegen vékony szeletekre vágva felséges eledel.

És végül jöhet a rétes. A nagyon egyszerű, ugyanakkor nagyon finom, ropogós rétestészta receptje a következő:

30 dkg lisztet 8 dkg margarinnal elmorzsolunk, egy db tojással és annyi tejfellel összegyúrjuk, hogy rugalmas tésztát kapjunk. Négy cipót készítünk belőle, és egy órára hűtőbe tesszük. Ezek után könnyen hajsza-

vékonyra tudjuk nyújtani (nyújtófával sodorgatva). Meglocsoljuk egy kevés olajjal, majd megtöltjük tetszés szerint mákkal, meggyel, túróval, almával, káposztával stb. Két oldalát ráhajtjuk, feltekerjük, majd tepsibe tesszük a megtöltött rudakat. Tojássárgájával megkenjük. Kb. 180°-on 40 percig sütjük.

Jó étvágyat!

Batu Emma

HÁT EZT JÓL ELSÓZTUK..., DE KÖZÖSSÉGHEZ TARTOZNI JÓ!

Lelkesen készültünk szeptember első hétvégéjének szombatjára, az alsónémedi egyházmegyei főző-süti versenyre és focibajnokságra. Tavaly szinte diadalittasan, kupával a kezünkben térhettünk haza, hiszen ételünkkel megszereztük az előkelő 2. helyezést. Az elmúlt év sikerének ízt még a szánkban érzetük, és magabiztosan nevezünk be már nem csak a főző, hanem a süti és focibajnokságra is.

A nap igazi kijózanító meglepetéseket hozott. A halászlévünket úgy elsőztük, hogy szóba sem jött a dobogó. A focin az ellenfelek szinte lesöpörték minket a pályáról, lapunk főszerkesztője pedig később a műtőasztalon kötött ki egy komolynak éppen nem

mondható, ám annál lassabban gyógyuló sportsérülés következtében, amit egy - éppen akkor eredményesnek mondható - becsúszó szerelés nyomán szenvedett el. A kótelhúzáson már el sem indultunk.

Egyik versenyszámban sem értünk el helyezést, mégis sikeres volt a nap. Többet kaptunk egy kupánál! Olyanok ültek egy asztalnál és beszélgettek egymással, akiknek eddig nem volt alkalmuk ezt megtenni. Találkoztunk ismerősökkel, megölelhattük rég nem látott barátainkat. Találkoztunk cca. másik 25 város református delegációival. Láttuk igényességüket, igyekezetüket. Élveztük barátságukat, testvériességüket. Sokat tanultunk egymástól. A felemelő közösségi élmény a javunkat szolgálta.

Mai világunk az egyénre helyezi a hangsúlyt. Fontosabb az „én” mint a „mi”. Fontosabb a saját szempont,

a saját érdek a közvéleménynél és a közérdeknél. S ha létre is jönnek az emberek egyes csoportjai, akkor pedig az intézményi, közösségi „elszektásodás” kísértésének nem tudnak ellenállni. A közösségek zártak, mások felé nem nyitnak, elvágják magukat egymástól és a szélesebb társadalomtól. Városunkban is ismert ez a jelenség. Sok a civil szervezet, és nagyon kevés a közös program,

vagy egyszerűen az, hogy egymás programjait látogatnánk, egymást buzdítanánk, lelkesítenénk. E téren a két egyházközösség is mutathatna jobb példát.

Az alsónémedi hétvégén azonban átéltük a közösséghez tartozás élményét és áldását. A Dél-pesti Református Egyházmegye 25 gyülekezetéből több mint 500-an voltunk együtt. Átéltük, hogy egy közösséghez tartozunk, hogy van közünk egymáshoz. Megéltük, hogy Krisztushoz tartozunk, és Krisztusban egymáshoz tartozunk. Akik pedig összetartoznak, azok nem magányosak és nem elveszettek, mert megosztják egymással életüket, örömeiket és nehézségeiket. Antoinette de Saint-Exupéry egyik regényében a kapcsolatokat fontosságáról így ír: „...csak egyetlen igazi fényűzés van: az emberi kapcsolatoké”. Az alsónémedi közösségi élményünk az összetartozás fontosságának és áldásának szép példája.

Részt kell vennünk ilyen alkalmakon akkor is, ha az emberi teljesítményünk nincs az élbolyban. Mert közösséghez tartozni jó! És azért jó, mert egymás „bográcsából” erőt vehetünk. És azért még jobb, mert Krisztus „bográcsából” új életet vehetünk.

Dr. Csobolyó Eszter

A TEREMTÉSVÉDELEM JELES PROGRAMJAI

idén is megrendezésre kerültek városunkban, és ezzel ismét méltóképpen csatlakoztunk a magyarországi egyházak országos ökumenikus rendezvénysorozatához, amely arra hívja fel a figyelmünket, hogy a teremtés/természet életfenntartó és életfontosságú ajándékaira vigyáznunk kell, mert egyébként maga az élet fog nagyon hamar ellehetetlenülni hazánkban és bolygónkon egyaránt.

Dunavarsányi Népdalkör és Citera Együttes

A programokat a Soli Deo Gloria Közösség szervezte hatékony együttműködésben a Református Egyházközséggel, az Árpád Fejedelem Általános Iskolával és a Népdalkörrel.

Szeptember 29-én a Jeremiás Síralmainak Könyvéből és a Jelenések Könyvéből vett bibliai idézetek alapján arról szólt az *igehirdetés* a református templomban, hogy az Isten iránt hűtlen, tőle elfordult és bálványimádó nép egyéb szörnyű megpróbáltatások mellett kénytelen „vízét pénzért inni” (Jer.Sír.5,4.). Rossz jel, hogy a teremtés/természet életfontosságú kincséből csak pénzért vehetünk, sokan pedig alig jutnak hozzá. Ráadásul aki teheti, pazarolja, s ami még rosszabb, az emberi kapzsiság szennyezi és veszélyezteti is ivóvízkészletünket. A Teremtő azonban egy másik „vízügyi képet” is megmutat, amely szerint a bűnbocsánat és örök élet kegyelmes vízből ingyen vehetünk, vehetnénk. Ez utóbbi általában nem vonzó, mondhatni nem kell, s így itt maradunk az igazságtalanság és szeretetlenség keserű és drága vízával. De még szól hozzánk a Megváltónk szava, s akinek van füle, az hallja: „*Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen.*” (Jel.22,17.)

Szeptember 30-án Dr. Ács Sándor, a DTV Zrt. vezérigazgatója előadásában arra a problémára mutatott rá, hogy amíg a környezeti, természeti károsodások évtizedek alatt alakulnak ki, addig a politikusok és a gaz-

Dr. Ács Sándor

reprodukálódik. Ezért nehezen jönnek létre az olyan megállapodások, mint a Kiotói és a Riói Egyezmények, amelyekhez a legnagyobbak nem is csatlakoznak, és akik csatlakoznak, azok sem feltétlenül tartják be az abban foglaltakat. *Nem marad más tehát, mint, hogy mi, átlagemberek legyünk környezet- és teremtéstudatosak a vízhasználatban, a hulladéktermelésben, egész életvitelünkben.* Az előadó bepillantást adott a szennyvíztelepünk működésében beállott pozitív változások mögött rejlő munkálatokba, intézkedésekbe is.

Október 3-án ismét megrendezésre került a Községi Házban az általános iskola közreműködésével az *Allatok világnapjának rendezvénye*. A dátum nem véletlenszerű: Assisi Szent Ferenc halálának napját követi, tekintettel arra, hogy Assisi Szent Ferenc annyira tisztelte a teremtésben is a Teremtőt, hogy kommunikációs érzékenységgel az állatokhoz is tudott különösképpen is szólni. A közel kétszáz fős gyermekközösség tanáraival értékes műsort adott elsősorban azokról a háziállatokról, amelyeknek többsége a Községi Házban is megtalálható. Az „Egy cseppnyi őszinte szeretet nemesebb tengernyi tudománynál” Szent Ferenc-i gondolat jegyében beszélgetés zajlott a gyerekekkel arról, hogy a szeretettel párosult tudás az egyetlen reménysége az élővilág megmaradásának és az emberi élet jövődjének. Ennek jegyében tekintették meg a gyermekek és tanáraik a Jóságporta régi és új lakóit, amelyet szőlőből és zsíros kenyérből álló szeretetvendégség zárt.

A teremtésvédelem és fenntarthatóság kérdései nem korlátozhatók ünnepnapokra. Adja a Teremtő és a Fenntartó, hogy sokan legyenek, akik életvitelükben e kérdéseket figyelembe veszik.

Csobolyó Miklósné

A MAGYAR ROVÁSÍRÁS

A városunkba érkezőket immáron rovásírásos tábla is fogadja. Örömmel nyugtázhatjuk, hogy nálunk ebből nem (sem) indult méltatlan politikai vita. Bizonyára van, aki örül neki, például a cserkészek, hiszen számukra a hagyományörzés tekintetében (szinte) kötelező a rovásírás alapszintű ismerete. Mások talán ezt is fölösleges és költséges magyarkodásnak tekintik, és az egészről csak a kezdeményező egyik parlamenti párt jut eszükhöz. Legtöbben pedig bizonyára különösebb érzelmi vagy gondolati reagálás nélkül veszik tudomásul, hogy „akkor ez is van már nekünk”. A jelenséggel kapcsolatban jó tudni, hogy az körülbelül 10 esztendővel ezelőtt a Rovás Alapítvány kezdeményezésére indult elsősorban Székelyföldön, s annyiban tényleg van politikai üzenete, amennyiben annak számít az ősi kultúrkincs őrzése és népszerűsítése e figyelemfelhívó kulturmisszió szokatlanul hatékony módján. Természetesen azt senki sem tagadja, hogy ez a „jelzés” a kárpát-medencei összmagyarság szellemi összetartozását is hirdetni kívánja. Számunkra mindezek mellett az is fontos, hogy mi is az a rovásírás, és hogyan kapcsolódik ősi kultúránkhoz. Az alábbiakban erről olvashatunk. (A Szerk.)

Az ember ősidők óta igyekezett gondolatát, mondanivalóját nem csak szóban, hanem valamiféle jelekben is kifejezni. Már itt, a Kárpát-medencében is évezredekkel ezelőtt keletkezett képirásos emlékekre bukkantak a régészek. Az egyik ilyen lelet az erdélyi Tatárlakán 1961-ben 26 agyagszobrocska társaságában került elő: helyi agyagból kiégetett korongocska kb. 6 cm átmérőben, valamint 2 táblácska, szintén képirásos jelekkel. Ezek keletkezését a tudósok kb. 6500 évre teszik. A korongon a napforgó ősi képjele látható, amely rovásírásunk egyik „F” jel változata, a forgó szó kezdőbetűje. A tízféle képjelben a magyar rovásírás 6 betűje tisztán felismerhető, kettővel pedig szoros kapcsolatban van. A tatárlakai lelet azért is keltett tudományos szenzációt, mert a szakvizsgálatok szerint 1000-1200 évvel korábbi eredetet mutat a mezopotámiai Uruk város legrégebbi képirásához képest. A múlt

század vége felé Tatárlakától 20 km-re, Tardoson több, mint 11 ezer cserépdarabot találtak, amelyek 4500 évesek. Ezeket a leleteket a Kolozsvári Múzeum őrzi.

A Kárpát-medence az írás kialakulásának egyik bölcsője volt, ahol az ősember továbbfejlesztette civilizációját. Ezt bizonyítják az ősemberi telephelyek: a büki Subalyuk, a tatái Vadásztelep, az erdi Nagytábor és a Jankovics-barlang. László Gyulától tudjuk, hogy a vértesszőlősi lelet hatása Pusztaszerig ért. Az írás másik bölcsője a Közel-Kelet volt. A szabír-sumér nép volt az, mely a kárpát-medencei népekkel mutat rokonságot.

Bíró József „Szabírok őstörténete” c. munkájában a szabír népet más kutatókkal egyetértésben a magyarral egy népeknek tekinti, mivel a Közel-Kelet egész területén ma is számos olyan magyar hangzású földrajzi név található, amelyek itt, a Kárpát-medencében is léteznek. A szabírok kárpát-medencei tartózkodásával kapcsolatban hangzik Garad Childe angol kutató megállapítása: a Kárpát-medencében egy magas fokú sumér kultúra létezett úgy Kr.e. 3500 táján. Az időpont kb. megfelel a sumérok Mezopotámiában való megjelenési időpontjának is.

Eddigi régészeti leletek alapján Bíró megállapítja, hogy „az őszabíroknak már jelentős kultúrközpontjaik voltak a Kárpát-medencében Kr. e. 5500 táján. Különösképpen a Körös és Olt völgyi kultúrák képviselték jelentősen ezt az időszakot. Az Olt völgyi kultúra (Erdély, Hargita-megye) mintegy 2000 évvel megelőzi a sumérokna a történelem színpadára jutását.

Az erődsdi kultúrkörhöz tartoznak a tordasi írásos leletek, valamint a szomszédságban lévő Oltszemen talált leletek. Erődsről kb. 2500, Oltszemről mintegy 1000 db. leletet tartanak számon. A Kárpát-medencében a szabír istenanya neve: Eres, azaz Erős jelentésű

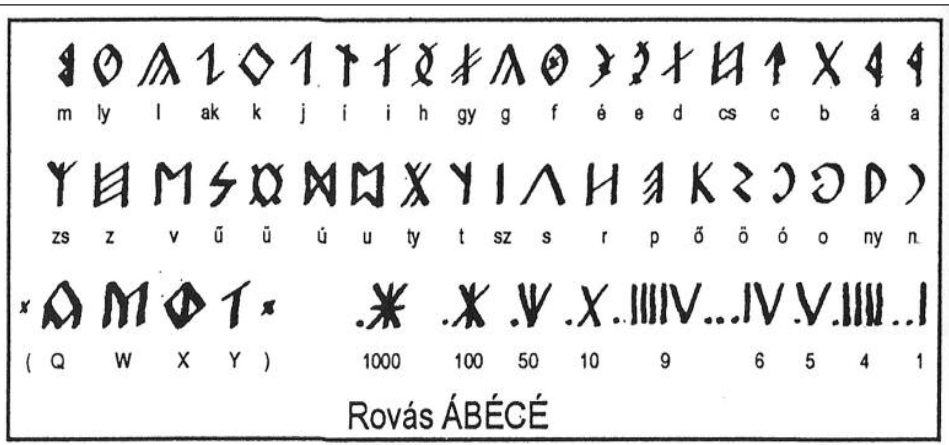
RÓL

szó, amelyből az Erősd - ma is létező - helységnevünk ered. Nem lehet véletlen, hogy Palesztinában ma is ismert egy Heres vagy Herés nevű helység, amely ugyan-
ebben az alakban Krassó-Szörény vármegye Lugos járásában ismert. Az eddigiekből is látható, hogy a Kárpát-medence nem csak az írásos emlékek egyik bölcsője, hanem egyes kutatók szerint a szabír-magyarság révén az őstörténetünknek is a bölcsője.

A magyar rovásírás kultúrtörténeti jelentősége első sorban a nyelvünk törvényeire felépült rövidítési rendszeren alapszik. A rovás nehéz, fáradságos mesterség. Ezért törekedett a rovó hely és idő megtakarítása céljából rövidíteni. Rövidítéseit a magyar nyelv törvényeihez, hangértékeihez igazította. Ezért olyan megoldások jöttek létre, melyek a mai modern gyorsírás logikájával is megegyeznek.

Rovásírásunk több évezreddel megelőzte a gyorsírásunkat. Ezzel rovásírásunk akkor a kor legfejlettebb rövidítéses írásrendszere volt. Nem véletlen, hogy Mátyás király történetírója, az olasz Bonfini és mások úgy jellemezték rovásírásunkat, hogy kevés jellel sok értelmet fejez ki. A magyar ősi írásbeliség legnagyobb bizonyítékai a ránk maradt rovásírásos nyelvm emlékeink, melyek nemzeti kultúrkincseink.

Árpád magyarjai ezért sem lehettek műveletlen írástudatlanok, ahogy ezt sokan tudatlanságból vagy rosszindulatból állítják. A ránk maradt rovásírásos nyelvm emlékeink közül az egyik legértékesebb az 1690-ben talált, több mint 200 szavas úgynevezett Bolognai rovásbotnaptár. Az 1501-ből származó csíkszentmártoni, az 1515-ből származó konstantinápolyi emlékek stb. Ezek az epigráfiai írásos emlékek, amelyek alatt kemény tárgyakba, kőbe, fába stb. vésett írásokat értünk. De vannak bőrre, papírra festett emlékeink is, mint a paleográfiai írások. Telegdi János 1598-ból származó Rudimenta kezdetű rovásírásos tankönyve azért íródott, mert nem tudták a magyar nyelvet pontosan jegyezni, mivel a latinban 13 hangunkra nincs jel. Ezért olyan írásos nyelvezet jött létre, amelyen a magyar sohasem beszélt.

A magyar rovásírás egységes jel-, és rövidítési rendszerei annyira összeforrottak a nyelvünk törvényeivel, hogy ebből az következik, nyelvünk olyan ősi eredetű, amely évezredek során máig igen magas fejlődési fokot ér el. Legnagyobb kultúrkincsünk a nyelvünk, ősi írásunk, rovásírásunk és gyorsírásunk.

A 16 nyelvet beszélő Lomb Kató: „Így tanulok nyelveket” c. könyvében a magyar nyelv szépségeinek igazolására a többi között megemlíti a bolognai születésű híres nyelvtudóst, Giuseppe Mesofanti bíborost, aki 58 nyelvet beszélt, köztük a magyart is: „Tudjátok-e, melyik az a nyelv, amelyet konstruktív képessége, ritmusa és hangzása miatt az összes többi nyelv elé, a göröggel és a latinnal egy sorba helyezek? A magyar! Az új magyar költők verseit ismerem, amely dallamossága teljesen magával ragadott. Kísérjétek figyelemmel a jövő történelmét, a költői génusz olyan fellendülésének lesztek tanúi, amelyek teljesen igazolják javaslataimat. Úgy tűnik, a magyarok maguk sem tudják, hogy nyelvük milyen kincset rejt magában.”

John Browing pedig így ír: „A magyar nyelv egyetlen darabból álló terméskő, amelyen az idő viharai karcot sem ejtettek. Nem az idők változásától függő kalendárium, nem szorul senkire, nem kölcsönöz, nem alkoszik, nem ad-vesz senkitől. Ez a nyelv a nemzet önállóságának, szellemi függetlenségének legfényesebb emléke. Amit a tudósok nem tudnak megfejtetni, azt mellőzik. Ez a nyelvészetben is így van, csakúgy, mint a régészetben. Az egyiptomi templomok egyetlen kőből készült padlatait sem tudják megmagyarázni. Honnan ered, melyik hegységből vágták ki e csodálatos tömeget, miként szállították, vagy emelték fel a templom tetejéig. A magyar nyelv eredetisége ennél sokkal csodálatosabb tünemény.”

Illő tudni azt is, hogy időmértékes verselés csak és kizárólag görög, latin és magyar nyelven lehetséges.

Dr. Teleki József Attila

SZÁMOK – SZABADSÁGJOGOK – VÁLASZTÁSOK

Technokratikusan demokratikus világunkban a közvélemény-kutatások, a számok, a statisztikák jelentősége felértékelődött. Ennek elfogadása mellett azért tudjuk, hogy a legegyszerűbb kérdésre adott igen-nem-es válaszok legtöbbször egyáltalán nem adnak kristálytiszta képet. A valóság nagyon árnyalt, és ezt az árnyaltságot éppen a számok nem képesek kifejezni. A számok objektív eredményeket mutatnak, és bátor következtetésre buzdítanak, de a számok mögött emberi, szubjektív egyének – aligha általánosítható és mérhető – mérlegelése, megítélése van.

Ennek teljes tudatában ismerkedjünk meg azokkal a számokkal, amelyek városunk esetében adnak bepillantást egyrészt a 2011-es népszavazás vallásra vonatkozó válszaiba, másrészt pedig a 2013/14-es tanév erkölcsstanosainak valamint hit- és erkölcsstanosainak az arányába az általános iskolánkban. 2011-ben Dunavarsány 7363 lakosából a vallásra vonatkozó kérdésre 2316 fő nem válaszolt. A válaszoló 5047-ből 118 fő nevezte magát ateistának, 1441 közösséghez nem tartozónak. Ez összesen 1559 fő. Szintén a válaszoló 5047-ből 3488 fő vallotta magát felekezethez/egyházhoz tartozónak – 2412 katolikus, 873 református, 64 evangélikus, 3 ortodox, 136 más felekezetekhez tartozó. *Eszerint a magukat egyházakhoz tartozónak mondók – bár 10 éves összehasonlításban fogatkozást mutatnak – még mindig több mint kétszer annyian vannak, mint a vallási közösséghez tartozást elutasítók. E napos üzenetet „már csak” az árnyékolja be, hogy a magukat vallási közösséghez tartozók többsége nagyon ritkán jelenik meg saját közösségében. Persze a nem-válaszoló számából is lehetne sokfélét következtetni. Erről azonban most csak annyit mondunk, hogy e magas szám három dolgot mutat világosan. Egy jó és két rossz üzenetet hordoz. A jó üzenet az, hogy erre a kérdésre nem könnyű válaszolni és érthető, ha valaki ettől tartózkodik. A két rossz üzenet pedig az, hogy még mindig erősen él a köztudatban az a politikailag manipulatív nézet, hogy a vallás olyan magánügy, amiről nem beszélünk, továbbá az, hogy még mindig lehetnek olyanok, akik valamiféle félelemből nem mernek erre válaszolni.*

Iskolánkban több mint két évtizede folyik olyan alternatív módon a hit- és erkölcsstan, valamint a világi erkölcsstan oktatása, ahogy azt most a törvény általánosan bevezeti hazánkban. Nálunk e téren inkább formális adminisztratív változások vannak. A „beíratás”, arányai is olyanok, mint korábban. A cca. 660 tanulóknak egy kicsit nagyobb fele erkölcsstanra jár, a másik – kicsit kisebb fele – katolikus és református hit- és erkölcsstanra jár szintén kb. fele-fele arányban. A fenti számokból egyrészt az kö-

vetkezne, hogy kétszer annyian lehetnének a hittanosok, mint az erkölcsstanosok. Ez nyilván azért nincs így, mert az aktív szülők generációjához tartozók a népszámláláskor bizonyára nem a felekezetiek számát növelték. Másrészt az is következne, hogy háromszor annyian lehetnének a katolikus hittanosok, mint a reformátusok. *A fele-fele arálynak is bizonyára összetett a magyarázata, amire most nem vállalkozunk.*

Ami a szabadságjogokat illeti, elmondhatjuk, hogy hazánkban vallásszabadság van. Az emberek egyénileg és közösségekileg megélhetik hitüket és hitetlenségüket is. Szabadon csatlakozhatnak bármely felekezethez. Ugyanígy elhagyhatják, és egy másikhoz csatlakozhatnak, vagy felekezeten kívül élhetnek. Világnézetük, lelkiismeretük és szabad döntésük szerint élhetnek, és ehhez igazíthatják utódaik nevelését is. *Arról a vallásszabadság megélését zavaró tényezőről persze sem az idevonatkozó törvény, sem pedig az emberek többsége nem tehet, mely szerint ma is működnek a régi beidegződések, görcsök és reflexek. És arról sem, hogy egyes politikai érdekek ma is sokféleképpen próbálják a lelkeket „megvezetni”.*

A fentiekből nyilvánvaló, hogy a vallási életünket, gyermekeink nevelését, neveltetését alapvetően szabad választásainkkal határozzuk meg. Ez nagyon jó. Az ember méltóságához tartozik, hogy választhasson. Választhasson a boltban, a munkaerőpiacon, a kultúrában és a lelki-szellemi világának a megélésében is. *Azt azonban tudni kell, hogy a választás szabadságában benne van a rosszválasztás rizikója az élet minden területén. Mi a választásunkkal nem az igazságot és valóságot döntjük el, hanem azt, hogy hogyan viszonyulunk az igazsághoz és valósághoz.* Nem biztos, hogy az a legjobb portéka, amit megveszünk. Lehet, hogy a legrosszabbat vesszük meg tudatlanságból vagy „sajátos ízlésből.” A valóság nagy részben tőlünk független. A gravitáció fölött nem dönthetünk, csak arról, hogy legrunk 20 méter magasból a betonra vagy nem. A hideg telet nem dönthetjük el, csak azt, hogy ahhoz öltözünk vagy nem. Ezeknek a döntéseinknek súlyos következményei vannak. *De így van ez a spirituális, szellemi, ha úgy tetszik a teológiai, természetfeletti igazsággal és valósággal is. Lehet ezek mellett, és lehet ezek ellen dönteni. És ennek is megvannak a következményei, talán súlyosabbak is. Éppen ettől különleges az emberi méltóság. Döntéseiben megélheti szabadságát, de szabadságában elvesztheti mindenét.*

A számok csak számok, de mögöttük döntések vannak. A döntések pedig életet vagy halált munkálnak. „... előtökbe adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot. Válaszd hát az életet, hogy élhess te és utódaid is. (5Móz30,19.)

Dr. Bóna Zoltán

JOGI PROBLÉMÁK – KÖZÖS MEGOLDÁSOK

A társadalmi viszonyok fejlődésével folyamatosan fejlődtek a jogrendszerek is, és fejlődnek ma is. E fejlődésnek része, hogy a jog egyre jobban átszövi életünk jeles és rutinszerű momentumait egyaránt. A jognak e mindenütt és mindenhol való jelenlétét sokszor nem is észleljük. Többségünk a bevásárlásra és a tömegközlekedés igénybevételére nem mint szerződéses jogviszonyokra gondol, ahogy a kertből autóval történő kihajtáskor sem az az első gondoltunk, hogy ezzel a közúti közlekedés hatálya alá kerültünk.

A városunkban idén is megrendezésre került szüreti felvonulás és multság minősítetten mutatja, hogy egy talán szokványosnak tűnő közösségi eseményt is milyen mértékben áthatnak a jogszabályok folyamatosan bővülő, változó, és még a jogászok számára is teljes egészében aligha követhető rendszere. A teljesség igénye nélkül megállapítható, hogy a muzsikát szolgáltató zenészek – többek között – a szellemi tulajdon jogát, a felvonulásban résztvevő járművek és vezetőik a közlekedéssel kapcsolatos jogot, a lovak fiziológiai szükségletük kielégítése során pedig köztisztasági szabályokat érintettek.

Az említettek sorából nem maradhat ki a kártérítési jog területe sem, amely idén a szokásosnál is kiemeltebb hangsúlyt kapott. A többéves hagyományokhoz hasonlóan az aszfalton történő többórás „menet” után a lovasok ez alkalommal is elengedték önmagukat és lovaikat az útvo-
nalhoz közel eső szántóföldeken. Sajnálatos módon legtöbbször – bizonyára a legcsekélyebb rosszindulat nélkül – átvágtattak egy nemrégiben bevetett területen is. Ez a tettük a mezőgazdaságban jártas személyek egy részének álláspontja szerint „komoly károkat” eredményezett. Teljes mértékben megérthető módon az érintett földterület művelői jogos érdekeik védelmében felléptek e nemkívánatos esemény orvoslása érdekében. Persze nem csak a károkozás ténye az egyetlen fölmerülő jogi kérdés, hanem például az is, hogy több személy

egy időben, egy helyen, azonban egymástól teljesen független károkozása esetén követelhető-e jogosan az összes felmerült kár teljes megtérítése egy személytől, például

csupán azért, mert ő állt meg az érintettek kérésére vagy, mert az ő személye ismert. A joggyakorlat és a jogirodalom szerint ilyen esetben – az említett egyetemleges felelősség helyett – a kármegosztás alkalmazása indokolt.

Ezzel szorosan összefüggő további kérdést vet(het) fel az is, hogy a rendezvény szervezője felé benyújtott kártérítési igény vagy a számos lovas közül kizárólag egy személy elleni rendőrségi feljelentés alkalmas-e az alapprobléma jogszerű és tisztességes rendezésére?

Örömmel ad okot mindazonáltal, hogy városunkban a társadalmi viszonyokat szabályozó jogszabályok, illetve az ezek betartására szolgáló polgári, közigazgatási, büntető- és egyéb jogi eszközök mellett léteznek a közösség tagjai között célravezető kommunikáció, megértés, együttműködés, szolidaritás és összefogás is. Ennek köszönhetően e konkrét jogkérdések a jog szerteágazó és mindent körülvevő természetét igazoló költői kérdések maradhattak. A károsultak és a károkozók egy töredékének együttműködésének, valamint a párbeszédben bölcsen közvetítőnek és nem utolsó sorban a tényleges károkozásban nem, de a tényleges helyreállításban nagyon is résztvevő cserkészeknek köszönhetően a kár enyhítése hathatós és gyors megoldást nyert.

Egy hosszú évekig húzódó, rengeteg költséget és energiát igénylő és tényleges eredményt aligha hozó jogi eljárássorozat helyett így pár jókedvű fiatal néhány órás testmozgása valós kárenyhítést, továbbá az emberi kapcsolatokra is kiterjedő további káresemények megelőzését valósította meg.

Az idei szüreti felvonulás tehát nemcsak a jogilag releváns kérdések sokaságára és összetettségére világított rá, hanem arra is, hogy mennyivel célravezetőbb és eredményesebb, ha a probléma forrásának és a felelőségeknek a jogi eszközökkel történő felderítése és érvényesítése helyett a probléma megoldásának közös megtalálására és összefogásban történő megvalósítására törekszünk.

Dr. Bóna Balázs

BIBLIAI KVÍZ

A lapunk legutóbbi számában megjelent bibliai kvíz kérdéseire Balázs Gyula olvasónk küldött helyes megfejtést. Nyereményéhez gratulálunk!

Alább olvashatják a legújabb feladványokat.

A megfejtéseket ezúttal is a *szilvay.balazs@freemail.hu* e-mail címre várjuk nevük és címük feltüntetésével. A beküldők között értékes könyvajándékot sorsolunk ki.

1. Miért tartottak a középkori szent szövegeket másoló szerzetesek munka közben kést a kezükben?

- a) Ezzel tudták javítani az esetlegesen elkövetett másolási hibákat
- b) Önvédelmi céllal, hiszen veszélyes munka volt a kódexmásolás
- c) Ezzel vágták fel a papírt

2. Luther szinte hihetetlen sebességgel dolgozott az Újszövetség fordításán.

Mennyi idő alatt készült el munkája? _____

3. Mikor jelent meg az első magyar nyelvű teljes Biblia? Ki fordította és hol nyomtatták ki?

Mikor? _____ Ki? _____

Hol? _____

4. Káldi György jezsuita szerzetes bibliafordítása 1626-ban jelent meg. Kik támogatták anyagilag is ennek a kiváló fordításnak a megjelentét?

5. Melyik századból valók a legrégebbi kiállított Bibliák? _____

6. Melyik évből való a legújabb kiállított Biblia? _____

IMPRESSZUM

SOLI DEO GLORIA – evangéliumi, közéleti folyóirat

Ingyenes, időszaki kiadvány

Kiadó: SDG Közösség

Főszerkesztő: Dr. Szilvay Balázs

Szerkesztőbizottság: Csobolyó Katalin, Dr. Bóna Balázs, Kun László, Veres Enikő

Készült: az Ex-Kop Nyomdaipari Bt. gondozásában

Példányszám: 800

Cikkek leadása: folyamatosan, a *szilvay.balazs@freemail.hu* e-mail címen